

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 294/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Marcel Jurko, advokát, s. r. o., Dominikánske námestie 11, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDAKOVANÉ], PhD., proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 184/2022 z 13. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 184/2022 z 13. decembra 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) sa viedlo konanie o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá“). Okresný súd rozsudkom z 13. júla 2021 rozviedol manželstvo sťažovateľa (otca maloletej) a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „matka“), zveril maloletú do osobnej starostlivosti matky, rozhodol o výživnom a zakázal sťažovateľovi stýkať sa s maloletou, ako aj kontaktovať ju písomne, telefonicky, elektronickou komunikáciou alebo inými prostriedkami.

3. Výrok o zákaze styku sťažovateľa s maloletou odôvodnil okresný súd s poukazom na veľké množstvo listinných dôkazov predložených do konania vrátane rozhodnutia vo veci sp. zn. 41 P 67/2020, ktorým bol sťažovateľovi zakázaný styk s maloletou, akýkoľvek kontakt a priblíženie sa k nej na menej ako 5 metrov. Uviedol, že v (dosiaľ právoplatne neskončenom) trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby bol vypracovaný znalecký posudok č. 199/2020 znalkyňou z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie, z ktorého vyplynulo, že u otca bola zistená zmiešaná porucha osobnosti, pričom ide o trvalú negatívnu povahovú osobnostnú odchýlku, ide o introvertného úzkostného jedinca s agresívnymi prejavmi pri dlhotrvajúcom negatívnom vývoji interpersonálnych rodinných vzťahov. V trestnom konaní bol tiež vypracovaný znalecký posudok z odvetvia klinickej psychológie detí, dospelých a sexuality, pričom znaleckému skúmaniu boli podrobení nielen rodičia maloletej, ale aj samotná maloletá. Zo psychologickkej diagnostiky bolo preukázané, že otec spôsoboval maloletej psychické príkorie, ktoré smerovalo k jej utrpeniu, čo trvalo niekoľko rokov. Bolo tiež zistené, že maloletá má z otca strach. Necíti voči nemu nenávisť, no jeho správanie nie je ochotná ďalej znášať a nechce s ním udržiavať kontakt. Z výsluchu maloletej (v tom čase 15 rokov, pozn.), ktorý okresný súd v predmetnom konaní uskutočnil 14. júna 2021, vyplynulo, že maloletá sa s otcom odmieta stretávať vzhľadom na okolnosti, ktoré sa udiali v rodine a ktorých bola účastná. Obdobie, keď sa už otec nenachádzal v bydlisku, hodnotila maloletá veľmi pozitívne, mala možnosť ukládať sa a takýto stav nechce meniť. Okresný súd v danej veci aplikoval § 38 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), pričom poukázal na to, že maloletá je vo veku 15 rokov, keď vie svoj názor formulovať a vie ho jednoznačne vyjadriť.

4. Proti výroku rozsudku okresného súdu o zákaze styku podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal nedostatky jeho odôvodnenia, pretože z neho nevyplývalo, z akého konkrétneho dôvodu ho súd považuje za hrozbu pre maloletú. Argumentácia súdu, že stretávanie sa sťažovateľa s maloletou nie je v jej záujme, je absolútne nedostatočná pre taký závažný zásah do jeho rodičovských práv. Preto navrhol výsluch maloletej, avšak súd jej nepoložil žiadnu otázku ním navrhnutú.

5. Krajský súd rozsudkom z 28. apríla 2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o zákaze styku potvrdil s ohľadom na najlepší záujem maloletej a ňou prejavenu vôľu. Zdôraznil, že primárnym kritériom vo všetkých rozhodnutiach týkajúcich sa detí musí byť vždy najlepší záujem dieťaťa, ktorý sa podľa Európskeho súdu pre ľudské práva skladá z dvoch zložiek. Na jednej strane vyžaduje udržiavanie väzieb dieťaťa s jeho rodinou, avšak na druhej strane rodičom nemôže byť umožnené podľa čl. 8 dohovoru uplatňovať opatrenia, ktoré by mohli poškodiť zdravie alebo vývoj dieťaťa. V priebehu konania maloletá, ktorá vzhľadom na svoj vek a rozumové schopnosti je schopná jednoznačne formulovať svoj názor, tento aj zreteľne vyjadrila, nechce sa s otcom stretávať, poukazujúc na jeho správanie k nej, ako aj k ostatným členom rodiny (matke a bratovi). Ako nepresvedčivú vyhodnotil námietku sťažovateľa o tom, že rozhodnutie okresného súdu neobsahuje dôvody, pre ktoré ho súd považuje za hrozbu pre maloletú. Krajský súd poukázal na bod 57 rozsudku, v ktorom okresný súd zreteľne a jednoznačne definoval správanie otca, ktoré je dôvodom jeho nebezpečnosti pre maloletú. Sťažovateľom navrhované znalecké dokazovanie a vypočúvanie vyhodnotil krajský súd zhodne ako súd prvej inštancie, a to tak, že by neboli v najlepšom záujme dieťaťa, ktoré v súvislosti s trestným konaním bolo podrobené výsluchom, psychologickým vyšetreniam, znaleckým dokazovaniam a bolo vypočuté aj v civilnom

konaní. Vzhľadom na uvedené nebol dôvod ďalšieho skúmania a hodnotenia vôle prejavenej maloletou.

6. Proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zákaze styku, podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces pre chýbajúce znaky kontradiktórnosti, a to vo vzťahu k nevykonaniu ním navrhnutých dôkazov. Poukázal na to, že v konaní sa dožadoval vykonania znaleckého skúmania matky maloletej na preukázanie toho, či má podiel na stave maloletej a v akom rozsahu, a či nie je jej správanie pre zdravý vývoj maloletej nebezpečné. Taktiež namieta, že v konaní síce bola maloletá vypočutá, ale nebolo mu umožnené klásť jej otázky. Kritizuje súd prvej inštancie za to, že nevykonal navrhované znalecké dokazovanie, ale uspokojil sa s tým, že bez ďalšieho prebral znalecké posudky z trestného konania. Sťažovateľ tak do dnešného dňa nedostal odpoveď na otázku, z akého dôvodu ho maloletá odmieta, aké konkrétne správanie pociťuje ako také, kvôli ktorému trpela, a nechce sa už s otcom stretávať. Pokiaľ súd nemá odpoveď na tieto otázky, nemôže tvrdiť, že stretávanie sa otca s maloletou nie je v jej záujme. Sťažovateľ sa domnieva, že maloletá sa s ním odmieta stretávať jedine z dôvodu, že je to v záujme jej matky. Považuje za zásadné pochybenie súdu, že vo veci rozhodol len na základe dôkazov predložených matkou a *ex officio* nevykonal žiadne dokazovanie. Podľa jeho názoru, pokiaľ súd zvažuje taký závažný zásah do rodičovských práv, ako je zákaz styku, je minimálnym právom účastníka konania, aby sa dokazovanie vykonalo aspoň v bežnom rozsahu a aby najprv znaleckým skúmaním zistil vzájomný vzťah maloletej k rodičom a citovú väzbu; v akom rozsahu budú styky rodiča, ktorému nebude dieťa zverené, v záujme maloletej vzhľadom na jej vek a ďalší zdravý vývoj; a nakoľko je postoj maloletej ovplyvnený pôsobením matky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu uplatňuje v ústavnej sťažnosti rovnakú sťažnostnú argumentáciu, akú uplatnil v konaní pred všeobecnými súdmi, najmä v podanom dovolaní, teda aj najvyššiemu súdu vytýka nedostatky v procese dokazovania.

9. Ústavný súd uvádza, že podaná ústavná sťažnosť nie je koncipovaná ako sťažnosť na porušenie označených základných práv, ale jej obsahom je z väčšej časti opakovanie argumentácie uvádzanej sťažovateľom počas konania pred všeobecnými súdmi, nereflektujúc právne závery vyslovené dovolacím súdom. Úlohou ústavného súdu nie je opätovne preveriť správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu dovolacieho súdu je jeho úlohou posúdiť, či sa najvyšší súd s podaným dovolaním vysporiadal v súlade s požiadavkami kladenými na riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí, ich preskúmateľnosť a ústavnoprávnu udržateľnosť.

10. V tejto súvislosti ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu, ktorý, ako už bolo konštatované, nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, alebo formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

11. Úlohou ústavného súdu tak bolo posúdiť, či najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľa, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom strany sporu na prístup k súdu a súčasne či zo strany najvyššieho súdu došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to so zreteľom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia.

12. Z obsahu napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa ako neprípustné, pretože nevzhladol sťažovateľom vytýkanú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá mala spočívať v nedostatočne vykonanom dokazovaní, hodnotení dôkazov, nevykonaní dôkazov ním navrhovanom a v nedostatočne zistenom skutkovom stave. Najvyšší súd v tejto súvislosti uviedol, že iba skutočnosť, že súdy neakceptovali návrhy sťažovateľa na vykonanie dokazovania, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práv. Takýto zásah by bolo možné konštatovať iba vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predošlá racionálna úvaha konajúceho súdu či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní. O žiaden z týchto prípadov v danej veci nešlo. Najvyšší súd zhodnotil, že z rozsudku krajského súdu je dostatočne zrejмый myšlienkový postup pri hodnotení dôkazov, výsledkom ktorého boli určujúce skutkové závery spočívajúce v tom, že nie je žiaduci, resp. možný styk maloletej s otcom. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplývali okolnosti, ktoré krajský súd vzal za preukázané a z ktorých vychádzal pri vyslovení svojich záverov. Podľa názoru najvyššieho súdu odvolací súd tiež relevantne odôvodnil svoje závery o dostatočne zistenom skutkovom stave veci a o nepotrebnosti vykonávania ďalšieho dokazovania s ohľadom na najlepší záujem maloletej. V tomto smere považoval za dostatočné všetky výsluchy, psychologické vyšetrenia, znalecké dokazovania, ktorým bola maloletá podrobená v trestnom konaní a tiež jej vypočutie a jednoznačne prejavenu vôľu v civilnom konaní, ktorej bolo potrebné priznať relevanciu vzhľadom na vospelosť maloletej. Zdôraznil, že vykonaným znaleckým dokazovaním a psychologickým diagnostikovaním neboli u maloletej zistené sklony k lživosti a skresľovaniu skutočností, a zo záverov znalcov nevyplývali ani závery o manipulovaní zo strany matky, čím dal sťažovateľovi odpoveď aj na ďalšie jeho námietky. Spôsob, akým krajský súd (a pred ním súd prvej inštancie) dospel k rozhodujúcim záverom v prejednávanej veci, preto najvyšší súd vyhodnotil ako zodpovedajúci zákonnej právnej úprave (§ 185 a § 191 CSP v spojení s § 35 až § 38 CMP), a nevzhladol v ňom žiadne vybočenie zo zákonom daného rámca, pokiaľ išlo o namietaný proces dokazovania.

13. Z dôvodov namietaného rozhodnutia je teda zrejмый, že najvyšší súd posudzoval, či krajský súd náležite zodpovedal všetky relevantné odvolacie námietky sťažovateľa vzťahujúce sa (najmä)

na proces dokazovania, pričom uzavrel, že rozhodnutie je v konkrétnostiach dostatočne vyargumentované. Dovolací súd zaujal stanovisko aj k namietanému rozsahu vykonaného dokazovania, nenachádzajúc žiadne pochybenia a vady pri vykonávaní dôkazov a ich hodnotení súdmi nižšej inštancie, ktoré sa riadne vysporiadali aj s námietkou nevykonania navrhnutých dôkazov vrátane nevykonania ďalšieho výsluchu maloletej (pozri bod 24 rozsudku krajského súdu). Hoci sa závery najvyššieho súdu opierajú o pomerne stručné odôvodnenie (nadväzujúce na závery krajského súdu), možno ho považovať za výstižné a dostatočné na to, aby z neho bolo možné zistiť dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľa. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, ktoré reaguje na skutočnosti podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov prípustnosti dovolania a následného posúdenia jeho dôvodnosti.

14. Ústavný súd na podklade uvedeného nemá dôvod spochybňovať argumentáciu najvyššieho súdu, ktorá bola základom pre odmietnutie dovolania sťažovateľa podaného podľa § 420 písm. f) CSP, a to s prihliadnutím na dôvody ústavnej sťažnosti predložené samotným sťažovateľom, ktoré sú opakovaním jeho dovolacej argumentácie, s ktorou sa najvyšší súd riadne vysporiadal. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010), čomu podľa názoru ústavného súdu učinili všeobecné súdy v danej veci zadosť.

15. Ústavný súd preto, sumarizujúc už uvedené, konštatuje, že v kontexte sťažnostnej argumentácie nezistil v napadnutom uznesení nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

16. Napriek tomu, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadne iné ústavnoprávne relevantné námietky nevzniesol, a teda nenamietal ani porušenie práv hmotného charakteru, ústavný súd považuje za vhodné dodať, že posúdenie konkrétnych okolností prípadu v prerokovávanej veci, hlavne posúdenie najlepšieho záujmu maloletej, patrí primárne všeobecným súdom, a nie je ani v možnostiach ústavného súdu vniknúť do týchto citlivých rodinnoprávných vzťahov, pokiaľ postup všeobecných súdov nesignalizuje porušenie ústavou zaručených práv a slobôd. Záujmy rodičov a detí majú byť vo vzájomnej rovnováhe, avšak zvrchovaný záujem dieťaťa v okolnostiach konkrétneho prípadu môže prevážiť nad záujmom toho-ktorého rodiča. Napriek tomu, že sa na prvý pohľad môže zdať, že ide o neprimeraný zásah do rodičovských práv sťažovateľa ako otca maloletej, ústavný súd nepochybuje o snahe všeobecných súdov dospieť k rozhodnutiu v najlepšom záujme maloletej, tak ako to má na mysli čl. 4 CMP. S ochranou najlepšieho záujmu dieťaťa je

úzko prepojené právo dieťaťa vyjadriť svoj názor. Ten nemusí byť vždy v záujme dieťaťa a dieťa nemusí vedieť vyhodnotiť, čo je v jeho najlepšom záujme. Preto musia byť tieto dve zložky navzájom konfrontované, a to aj v kontexte práva na nediskrimináciu, práva na život a ochranu súkromia. Súdny vyhodnocujú rôzne kritériá pre posúdenie schopnosti dieťaťa prezentovať svoj názor, pričom v danom prípade súdy prihliadali najmä na vek maloletej (15 rokov, ku dňu rozhodovania ústavného súdu takmer 17 rokov, pozn.), jej vyspelosť a hodnotenie jej osobnosti z pohľadu odborníkov, ktoré vyplývalo z posudkov. Tieto premenné sa stali základom odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov v danej veci (body 24, 25, 56 a 57 rozsudku okresného súdu a body 22 až 24 rozsudku krajského súdu), keď konštatovali, že maloletá (s nadpriemerným intelektom) je schopná vyjadriť svoj názor, pričom súdy veľmi citlivo vyvažovali potenciálny zásah do práv sťažovateľa s právami 15-ročného dieťaťa (čl. 3 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj § 38 CMP), akcentujúc jej najlepší záujem a stabilizáciu jej stavu, s ohľadom na konkrétne okolnosti danej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. mája 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu